A magyar nyelvű felsőfokú közgazdasági képzés a Babeș-Bolyai Tudományegyetem Közgazdaság és Gazdálkodástudományi Karán

VINCZE MÁRIA

I. Újrakezdés

A kolozsvári egyetemen a magyar nyelvű közgazdászképzésnek régi hagyományai vannak. Erről dr. Kerekes Jenő egyetemi tanár több írásában is részletesen beszámolt. Jelen írásunk csak az 1989 decembere után történtekről nyújt egy rövidismertetőt.

A Babeș-Bolyai Tudományegyetem (BBTE) felső vezetése már a 90-es évek elején felismerte, hogy a többnyelvű képzés bevezetése előnyös lehet, különösen az egyetem nemzetközi megítélése, de a diáklétszám növelése szempontjából is, és támogatta a karok ilyen irányú törekvéseit. Ily módon mindjárt a változások után több kar keretében, így például a matematika, a fizika, a történelem-filozófia vagy a pszichológia stb. karon beindultak előbb a magyar-, majd a német nyelvű tagozatok is. A legnagyobb ellenállást a jogi kar valamint a közgazdaságtudományi kar akkori vezetősége tanúsította, akik arra hivatkozva, hogy a végzős diákok nem fogják megállni a helyüket, ha nem románul tanulnak, ellenezték a magyar nyelvű képzés beindítását, még csak fel sem vetve megvitatandó témaként a kari tanács ülésein. Végül is, részben külső politikai nyomásra, de az egyetemi vezetőség, elsősorban dr. Marga Andrei rektor támogatásával, 2000 elején a közgazdaságtudományi karon döntés született a magyar tagozat beindításáról. Nyilván a Romániai Magyar Demokrata Szövetségnek is jelentős szerepe volt ennek a politikai döntésnek a meghozatalában.

Kiktanítsanak?

Az egyetemi oktatás egy folyamatos tevékenység: a heti tanórák megtartása mellett tantárgyanként konzultációs órákat kell biztosítani, a távoktatásos diákok hétvégi felkészítőit megtartani, az évközi felmérőket javítani, a végzős diákok államvizsga-dolgozatait irányítani, vizsgáztatni stb. Ezek mellett a nyilvántartott feladatok mellett az órákra való felkészülés, a tananyagok megszerkesztése is sok időt igényel, és egyre fontosabbá válik nemcsak a tanár kutatómunkája, de a diákok tudományos tevékenységének irányítása is.

2000 őszén a közgazdaságtudományi karon 4 főállású oktató volt, akik vállalhatták a magyar nyelven való oktatást: Balogh András adjunktus a gazdasági informatika szakterületéről, dr. Biró András docens, kémia szakos tanár, aki az áruismeret oktatását vállalta, dr. Vincze Mária professzor, agrárközgazdász és dr. Vorzsák Álmos professzor, marketing szakos tanár, mindnyájan közel a 60-adik életévükhöz. A magyar nyelvű oktatás beindítása céljából az egyetem más karain oktató magyar tanárok (dr. Vorzsák Magdolna, dr. Csucsuja István, dr. Dezső Gábor, dr. Mezei Elemér) vállalták, hogy óraadó tanárként besegítenek, és volt néhány lelkes gyakorló közgazdász is (Molnár Judit, Darabos Csilla, Kovács Ágnes, Ciotlaus Pál, Lakatos Cristina és mások), akik bekapcsolódtak az oktatási tevékenységbe. Ma már Dezső Gábor docens és Molnár Judit adjunktus a karunk főállású oktatói, de a fiatalok nem vállalták az egyetemi karrierhez szükséges erőfeszítést, és egy év után elhagyták ezt a munkát. Dr. Pete István szenátor mindjárt a kezdetektől vállalta a számviteli tárgyak oktatását, vállalta a mellékállást a karon. Ugyancsak a kezdetektől óraadó tanáraink voltak Szabó Árpád és Zakota Zoltán az Erdélyi Magyar Tudományegyetem Csíkszeredai Karáról, illetve a Partiumi Keresztény Egyetemről (PKE). A doktorátusra beiratkozott Juhász Jácint és Fekete Pali Pista Szilveszter, valamint a kutatói állásban dolgozó Györfy Lehel és Avornicului Mihály magiszteris diák is már az első évektől bekapcsolódott az oktatásba. Az erdélyi magyar oktatók összefogása nem volt elegendő, a magyarországi vendégtanárok támogatása nélkül nem tudtuk biztosítani még az első két évfolyam számára sem a magyar nyelven való képzést, és különösen nem a III. és IV. évfolyamokon a szakképzést. Így a kezdetek óta rendszeresen oktat a kolozsvári BBTE Közgazdaságtudományi Karán dr. Bélyácz Iván, a Pécsi Tudományegyetem professzora, aki egyébként már a 90-es évek elejétől oktatott angol nyelven a kolozsvári egyetem Business Karán, és dr. Száz János, a budapesti Corvinus Tudomány Egyetem (CTE) professzora. Ők nemcsak alaptárgyak oktatását vállalták, de tankönyvekkel is ellátták a könyvtárunkat és a diákjaink valamint fiatal oktatóink magyarországi szakképzésének irányítását is felvállalták. Az elmúlt években sokan mások is vendégtanáraink, illetve meghívott előadóink voltak; a teljesség igénye nélkül megemlítjük dr. Bakacsi Gyula, dr. Görög Mihály, dr. Högye Mihály, dr. Lukács János, dr. Simon András nevét a budapesti CTE-ről, dr. Borgulya Istvánt, dr. Barancsuk Jánost, dr. Bessenyei Istvánt, dr. Kaposi Zoltánt, dr. Ulbert Józsefet a Pécsi Tudományegyetemről, dr. Bokros Lajost a CEU-ról, akik nélkül a három szakirány 68 kötelező és választható tantárgyát nem lehetett volna oktatni.

Jelentős előrelépést sikerült elérnünk a főállásban alkalma-

zott, magyar nyelven is oktatók száma vonatkozásában. A 2005–2006-os tanévben már 2 professzor, 2 docens, 4 adjunktus, 1 tanársegéd, 3 gyakornok és 6 nappalis Ph.D-s diák és 1 kutató asszisztens van alkalmazásban és oktat magyar nyelven. A főállású oktatóink mellett jelenleg is több óraadó tanár a BBTE más karáról, valamint külső óraadók, továbbá magyarországi vendégtanárok, magyarországi meghívott előadók vesznek részt a kolozsvári Közgazdaság és Gazdálkodástudományi Kar magyar tagozatának munkájában.

Szakirányaink ma és jövőbeli elképzelések

A közgazdaságtudományi karon a 2000–2001-es tanévben 9 szakirány volt, ezek közül magyar nyelven csak hármat tudtunk indítani: 1. pénzügy-biztosítás; 2. marketing és; 3. gazdasági informatika szakot. Nemcsak nappali tagozatot, de távoktatási rendszert is indítottunk, mindjárt az indulástól, úgyhogy az első nappali tagozatos évfolyamunk 2004-ben végzett és 2005-ben már az első távoktatásos évfolyam is.

Az indítandó szakirányok kiválasztásánál a Romániai Magyar Közgazdász Társaság tisztségviselőinek tanácsát is kikértük, és ennek alapján döntöttünk az említett szakirányokról, mint olyanokról, amelyek a legmegfelelőbb elhelyezkedést biztosíthatják a végzőseinknek.

Természetesen stratégiai célunk a szakirányok bővítése. Fontos volna a szakmabeliek véleményét tudni, de még inkább a jövendő diákjaink elvárásait megismerni, hogy ennek az alapján hozzunk döntést az újabb szakirányok vonatkozásában. Az informális beszélgetések során a tavalyi végzőseink a Nemzetközi Kapcsolatok szakirányát hiányolták, az idei felvételezőink közül egyesek a magyar nyelvű Turizmus szakirányát igényelték. Véleményem szerint a Vállalati gazdaságtan vagy még inkább a Menedzsment beindítása lehetne hasznos a jövendő diákjai számára.

Az erdélyi magyar nyelvű közgazdászképzés jövője szempontjából lényeges lehetne a jelenlegi három, illetve négy magyar oktatási központ (Kolozsvár, Sepsiszentgyörgy, Csíkszereda, Nagyvárad) ilyen irányú tevékenységének összehangolása is, ami még várat magára.

Az újabb szakirányok indítása, különösen a bolognai reform 2005–2006-os tanévtől való bevezetésének körülményei között, felelős döntést igényel, ami nem függetleníthető el a magiszteri képzési lehetőségek átgondolásától sem. Ebben a tekintetben a szűk keresztmetszetet jelenleg a szaktanárok jelentik. Amíg a fiatal doktorandusaink be nem fejezik a doktori képzést, nincs reális lehetőség a továbblépésre a Bachelor fokozatnál sem, és még inkább gond a magiszteri képzés további bővítése.

A 2004–2005-ös tanévtől magyar–angol nyelven indult a

		Tandíjmentes helyek száma	Tandíjas helyek száma	Összesen	Elfoglalt helyek összesen	Elfoglalt helyek száma
2000-2001	4 éves nappali	75	45	120	82	68,3
	5 éves részképzés	–	60	60	32	53,3
	Összesen magyar tagozat	75	105	180	114	63,3
2001-2002	4 éves nappali	75	45	120	81	67,5
	5 éves részképzés	–	60	60	27	45,0
	Összesen magyar tagozat	75	105	180	108	60,0
2002-2003	4 éves nappali	105	45	150	109	72,7
	5 éves részképzés	–	60	60	46	76,7
	Összesen magyar tagozat	105	105	210	155	73,8
2003-2004	4 éves nappali	57	159	216	211	97,7
	5 éves távoktatás	–	150	150	85	56,7
	Összesen magyar tagozat	57	309	366	296	80,9
2004-2005	4 éves nappali	56	235	291	285	97,9
	5 éves részképzés	–	150	150	70	46,7
	Összesen magyar tagozat	56	385	441	355	80,5
2005-2006	3 éves nappali Bachelor fokozat	70	415	485	311	64,1
	3 éves távoktatás Bachelor fokozat	–	150	150	62	41,3
	Összesen magyar tagozat	70	565	635	381	60,0

1. táblázat: A BBTE Közgazdaság és Gazdálkodástudományi Karán (KGK) meghirdetett és elfoglalt helyek alakulása 2000 és 2005 között

„Régió és vidék gazdaságtana és fejlesztési politikái” magiszteri fokozatú képzés, és ez évtől beindul a „Vállalati pénzügyek” magiszteri képzés is.

Diákjaink

A valós szükségletek becslése fontos feladatunk, ismerve a demográfiai mutatók negatív irányú tendenciáit.

Az elmúlt hat évben a meghirdetett és az elfoglalt helyek száma a következőképpen alakult (1. táblázat).

A táblázat adatai egyértelműen bizonyítják, hogy az erdélyi magyar nyelvű közgazdászképzés a román állam által finanszírozott egyetem keretében is biztosítható, illetve a létező lehetőségek nincsenek kihasználva.

Ha a romániai magyar fiatalság nézőpontjából a helyzetet nem globálisan vizsgáljuk, hanem lokálisan, különösen a Székelyföld vonatkozásában, ahol a tömbmagyarság él, akkor egyrészt a szegényebb sorsú fiatalok számára ajánlatos a helyi felsőoktatási lehetőségek biztosítása. Ezért fontos a helyi egyetem megléte, a helyi szakmai elit kialakítása, ami a régió felemelkedésének is feltétele lehet. Ezeknek a lokális gondoknak a kezelésére hozták létre a Partiumi Keresztény Egyetemet Nagyváradon, valamint a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemet, amelynek a csíkszeredai kara közgazdaságtudományi képzést is biztosít magyar nyelven. Természetesen sokfajta megoldás képzelhető el, így például Sepsiszentgyörgyön működik a kolozsvári Közgazdaság és Gazdálkodástudományi Kar kihelyezett tagozata, de elképzelhető lenne ilyen megoldás biztosítása más magyarlakta vidékeken is, ha erre igény volna. Tény viszont, hogy a román állami egyetem oktatási rendszere elég merev, így a helyi sajátos képzési igények kielégítésére inkább a posztgraduális képzés a megfelelő, mint ahogyan ezt magyarországi egyetemek bevonásával több erdélyi magyarlakta vidéken is alkalmazzák.

Jelenleg a kolozsvári KGK-nak a magyar tagozatán 1048 a Bachelor fokozaton tanuló diákok létszáma.

A 2005–2006-os tanévben a magyar nyelvű magiszteri képzésben 41 diák vesz részt, ezek száma a fenti táblázatban nincsfeltüntetve.

A kar román és német tagozatain évente még átlagosan 500 magyar diák tanul, tehát közel 1600 magyar diák tanul a KGK-n. Románia egyetlen multikulturális egyetemén az össz diáklétszám kb. 16%-a magyar, és az összmagyar diáklétszámnak kb. 68%-a tanul magyar tagozaton. Ennek a magyarázata egyrészt a német szakirány iránti fokozódó érdeklődés, másrészt az a tény, hogy a KGK jelenlegi kilenc szakirányából magyar nyelven csak három hallgatható.

Az idei tanévben nem a diákok, hanem a megfelelő

Évf.		Pénzügy és biztosítás	Marketing	Gazdasági informatika	Összesen
I. évf.	Nappali	317			
	Távoktatás	64			
	Összesen magyar tagozat	381			
II. évf.	Nappali	224	–	–	–
	Távoktatás	61	–	–	–
	Összesen magyar tagozat	285			
III. évf.	Nappali	95	44	35	174
	Távoktatás	26	18	–	44
	Összesen magyar tagozat	121	62	35	218
IV. évf.	Nappali	47	36	25	108
	Részképzés	12	9	2	23
	Összesen magyar tagozat	59	45	27	131
V. évf.	Nappali			20	20
	Részképzés	6	2	3	11
	Összesen magyar tagozat	6	2	23	31
VI. évf.	Részképzés	–	–	2	2
	Összesen magyar tagozat	–	–	–	2
Összesen					1048

2. táblázat: A magyar tagozat diákállománya a 2005–2006-os tanév elején

képzettségi szintet igazoló oklevelekkel rendelkező tanárok hiánya jelent gondot. Nem véletlenszerű ez a bonyolult fogalom-körülírás, mert meggyőződéssel vallom, hogy vannak jól felkészült és a munkájukat odaadással végző fiatal oktatóink, de még 1–2 év szükség ahhoz, hogy a megkezdett doktori tanulmányaikat befejezzék és azoknak a okleveleknek a birtokában legyenek, amelyek a felsőoktatási tanári pálya gyakorlásának formális feltételei.

Szükségesnek tartom hangsúlyozni, hogy a kolozsvári KGK-n jelenleg a magyar fiatal tanárok alkalmazását nem a román kar vagy egyetem vezetőségének ellenállása akadályozza. Ugyanazokat a feltételeket kell teljesíteniük a magyar fiataloknak is, mint a román kollégáiknak, ha egyetemi oktatói pályára léptek. Nyilván felhozható a magyar fiatalok mentségére, hogy számukra az egyetemi oktatói pálya csak 2000 után vált elérhetővé, de már hatodik éve működik a magyar tagozat, úgyhogy ezt már nem sokáig lehet érvként felhozni. Még csak arra sem lehet hivatkozni, hogy nincs kinél doktorálni Kolozsváron, mert van magyar doktorátusvezető is, akinél az erre szánt helyek nincsenek betöltve, de a román kollégák is szívesen vesznek fel tehetséges magyar fiatalokat.

Egy további kérdés, amely részben az előbb felvetettekhez kapcsolódik, az az oktatás nyelve. Az alábbi táblázat adatai jelzik, hogy az első éven egy tárgy kivételével mindent magyar

nyelven oktatunk, a felsőbb éveken viszont már sok a román nyelven oktatott tantárgy.

Érdemes elgondolkodni azon is, hogy a Romániában boldogulni akaró végzőseinknek valóban előnyös volna-e, ha minden tárgyat magyarul tanítanánk? Jelenleg sok jól képzett román kollégával elégedettebbek a magyar diákok, mint egyes magyar oktatók teljesítményével.

	Tantárgy jellege		Pénzügy és biztosítás (bank)		Marketing		Gazdasági informatika	
			magyar	román	magyar	román	magyar	román
I. évf.	kötelező	előadás	10	–	10	–	10	–
		szeminárium	10	–	10	–	10	–
	választható	előadás	1	1	1	1	1	1
		szeminárium	1	1	1	1	1	1
II. évf.	kötelező	előadás	7	1	7	1	7	1
		szeminárium	8	–	8	–	8	–
	választható	előadás	–	–	–	–	–	–
		szeminárium	–	–	–	–	–	–
III. évf.	kötelező	előadás	6	2	1	4	3	3
		szeminárium	5	1	1	4	6	–
	választható	előadás	2	–	3	1	3	1
		szeminárium	2	–	3	1	3	1
IV. évf.	kötelező	előadás	3	5	1	3	2	2
		szeminárium	4	4	1	3	2	2
	választható	előadás	1	1	2	2	2	2
		szeminárium	1	1	2	2	2	2
V. évf.	kötelező	előadás	–				1	1
		szeminárium	–				1	1
	választható	előadás	–				–	3
		szeminárium	–				1	2

3. táblázat: A tantárgyak megoszlása az oktatás nyelve szerint az 2005–2006-os tanévben

Az a tény, hogy a magyar tagozatos diákok a román kollégáikkal is együtt vannak egy-egy órán, olyan többletet jelent számukra, amiről kár volna lemondani azoknak, akik itt akarnak boldogulni és nem mindjárt a diploma megszerzése után Magyarország az úticéljuk.

II. Milyen problémák merülnek fel az erdélyi magyar nyelvű közgazdászképzéssel kapcsolatban?

Ma már nem a pénzügyi háttér jelenti a magyar nyelvű képzés fő szűk keresztmetszetét, hanem a képzett, doktorátussal rendelkező tanárok hiánya és a doktorátusra beiratkozni és oktatni akaró fiatalok alacsony létszáma.

1. Tanárhiány

A hiány részben öröklött, részben jelenleg is újratermelődik. Az 1960-as években volt egy rövid ideig tartó nyitás, amikor néhány tehetséges magyar fiatal is bejuthatott a felsőoktatásba oktatóként, de utána ez a lehetőség megszűnt, és közel egy negyedszázadig a közgazdasági karra nem vettek fel magyar nemzetiségű tanárt. Ez a folyamat folytatódott 1990 után is, és csak 2000-et követően, miután a magyar tagozat felsőbb nyomásra beindult, sikerült alkalmazni magyar anyanyelvű oktatókat, illetve lehetőség teremtődött több magyar fiatal felvételére nappali Ph.D képzésre. A BBTE Közgazdaságtudományi Karán az oktatók rendkívül leterheltek: nagyobb részük 3–5 tantárgyat oktat. Ugyanakkor hátrányos helyzetben is vannak, mert az állami egyetemen a fizetések az EMTE Csíkszeredai Karán vagy a Partiumi Keresztény Egyetemen oktató kollégák fizetési szintjénél alacsonyabbak. Ilyen körülmények között az oktatók utánpótlása sem biztosítható, a végzős magyar fiatalok, akik nem a Magyarországra való áttelepedést vagy a jól fizető nagy nemzetközi cégeket választják, azok az EMTE hálózatában próbálnak elhelyezkedni, és nem vállalják a sok munkával és kevés fizetéssel járó beosztást az állami egyetemen. Jelenleg akár 4–5 állást is meghirdethetne számunkra a kar, ha volna rá jól képzett érdeklődő fiatal szakember. Reményt jelent, hogy a 2004-ben és 2005-ben végzett magyar tagozatos diákjaink között már akadtak olyanok, akik nálunk akarnak dolgozni, illetve beiratkozni a doktorátusra.

Az elmúlt három évben a vendégtanár-program sokat segített azon, hogy egyáltalán beindulhasson és működhessen a magyar nyelvű közgazdászképzés Kolozsváron. A SAPIENTIA Kutatási Programok Intézete által meghirdetett és az általunk megpályázott vendégtanár-programok, amelyek budapesti, pécsi és miskolci tanárok meghívását tették lehetővé, azokban az esetekben bizonyultak valóban sikereseknek, amikor az adott tantárgy kolozsvári oktatója (szeminarizálója) aktív partnerként működött. Még kb. három év kell ahhoz, hogy doktorandusainknak joguk legyen előadást tartani, addig életbevágóan fontos a vendégtanár-program fenntartása. Remélhetőleg a szakmai kapcsolatok tovább szélesednek majd, és közös kutatásokban, szakkönyvírásban működnek majd együtt a magyarországi és a romániai oktatók.

Azzal is tisztában vagyunk, hogy minden erőnkkel ki kell neveljük saját oktatóinkat. Erre viszont időre és főleg fiatal oktatói munkára vállalkozó tehetséges fiatalokra van szükség, és a magyarországi kollégák további áldozatos munkájára, akik segíthetnek fiataljaink szakmai fejlődésének irányításában.

2. A doktorátusra beiratkozni és oktatni óhajtó fiatalok kis létszáma

Az egyetemi státus feltételezi a magiszteri és a doktori képzettség megszerzését is. Jelenleg csak egy magyar közgazdász professzor van Kolozsváron, aki doktorá-

tusvezetési joggal is rendelkezik. Két további ilyen irányú kérés jutott el Bukarestbe, amelyeket viszont visszautasítottak. A nagyobb gondot az okozza, hogy kevés az a végzett magyar fiatal, aki valóban doktorátust akar szerezni, ezzel vállalván a kemény munkát. Karunkon 15 doktorátust vezető tanár van, és a múlt évben sem teltek be a doktorátusi helyek, mert nem volt elég jelentkező, főleg a nappalis Ph.D helyekre. Azok közül is, akik doktorálni akarnak, sokan a magyarországi egyetemekre iratkoznak be, és nagyobb részük aztán kint is marad. Magyarországon még nincs jogilag szabályozva a kettős doktorátusvezetés rendszere, ami megnehezíti az itt élő és dolgozó, de ott is doktorandusi státusban lévők helyzetét.

3. Csökkenő diáklétszám

Amennyiben sikerülne a jelenlegi tanárhiányt megszüntetni, az újabb gondot a diáklétszám jelentős apadása fogja jelenteni. A közeljövő diákállományát egyszerű modellszámítás alapján becsülöm fel, felhasználva a 2002-es évi *Statisztikai Évkönyv*ben közölt demográfiai adatokat. Mint minden modell, ez is egyszerűsít, de bizonyos becslések elvégzését lehetővé teszi.

A hivatalos statisztikai adatok szerint a 2001/2002-es tanévben országos viszonylatban 582 221 egyetemre és főiskolára beiratkozott diák volt. Ezeknek 25%-a (146 110) a közgazdaságtudományi karokon tanult. Jelenleg a 20–24 éves korcsoport 30%-a felsőoktatásban tanuló diák. A demográfiai mutatók jelzik, hogy a 15–19 évesek korcsoportja mindössze 84,3% a 20–24 évesekének.

Az északnyugati és központi régiókban, amelyek a kolozsvári állami egyetem és az EMTE diákutánpótlását nyújtják, a nagy (25%-os) csökkenés a 2010-es évtől lesz esedékes. A demográfiai csökkenés fokozottabb városon, mint falun, ami még inkább lecsökkenti a potenciális diáklétszámot.

A 2001. évi 5–9 éves korcsoport két erdélyi régióbeli lélekszámát véve alapul – s emellett a 30%-os diáklétszám arányt, valamint a magyarság 6,6%-os arányát –, 2010-ben Erdélyben összesen 5877 magyar egyetemistára számíthatunk, azaz 1469 közgazdászhallgatóra (ha feltételezzük, hogy a 25%-os közgazdászarány is megmarad). A mai 2005-ös évi diáklétszám mindössze kb. 200-zal kevesebb a 2010-re becsült értéknél. Azok a döntéshozók, akik ma az erdélyi magyar nyelvű közgazdászképzés további kiszélesítéséért küzdenek, gondolják már most meg, hogy miképpen érdemes a csökkenő diákállományt a növekvő számú karok között újraosztani. Azt sem kellene szem elől téveszteni, hogy az EU-s csatlakozás után valószínűleg egyesek külföldön fogják folytatni tanulmányaikat, ami természetszerűleg tovább apasztja az egyetemünkre jelentkezők számát.

III. Tennivalók

1. Szükséges az erdélyi magyar nyelvű közgazdászképzés helyzetét alaposan elemezni, és egy általános erdélyi oktatási stratégia részeként kezelni, szem előtt tartva a valós piaci igényeket. Amennyiben az állami egyetem keretében folyó magyar nyelvű képzést a döntéshozók fontosnak ítélik, akkor ezeknek jelenlegi hátrányos helyzetét meg kellene szüntetniük.

2. Fontos a partneri viszony kialakítása az erdélyi magyar nyelvű közgazdászképzéssel foglalkozó intézmények között. Ha ez nem valósul meg, ezeknek az intézményeknek komoly problémákkal kell majd a közeljövőben szembesülniük. Például: ha a kolozsvári állami egyetemen nem valósul meg az oktatók anyagi támogatása (pl. az EMTE szintjén), akkor számolni lehet azzal, hogy az oktatók hiánya miatt a magyar nyelvű képzés elsorvad. Ez a helyzet elsősorban az EMTE végzőseinek jelent majd gondot, hisz nem lesz hol magyar nyelven államvizsgázniuk. Gondot fog jelenteni már a közeljövőben a csökkenő magyar diákállomány sok kar közötti eloszlása. A méretgazdaságosság hiánya minden intézménynél rendkívül költségessé, alacsony hatékonyságúvá teszi majd a magyar nyelvű képzést. Tanácsos lenne, hogy a hazai magyar nyelvű képzést nyújtó egyetemek ne jelentsenek egymásnak konkurenciát, hanem válasszanak olyan szakirányokat, amelyek más-más választékot kínálhatnak a fiataloknak.

3. A mennyiségi növekedés helyett nagyobb hangsúlyt kellene helyezni a minőségi követelményekre. Ez vonatkozik a tanári és a diákmunkára egyaránt. Kiemelten fontos a kutatási munka fejlesztése, a nemzetközi projektekbe való bekapcsolódás.

4. A vendégtanár-programot fokozatosan szakmai és főleg kutatási együttműködéssé kellene fejleszteni.

5. Tisztázandó, hogy miképpen valósítható meg a román szakmai életbe való szerves bekapcsolása azoknak az erdélyi fiataloknak, akik magyar nyelvű képzésben részesülnek.

Ezzel a cikkel a célom az volt, hogy felvázoljam azokat a főbb problémákat, amelyekkel jelenleg és a közeljövőben a kolozsvári BBTE keretében működő Közgazdaság és Gazdálkodástudományi Kar magyar tagozata és általában az erdélyi magyar nyelvű közgazdászképzés szembesül, és amelyekről érdemes volna behatóbban tárgyalni és dönteni.